

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ:
ΤΟ ΜΑΥΡΟ
ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ

A decorative graphic consisting of a thick, light gray diagonal band that starts from the bottom left and extends towards the top right. A thinner, light gray line branches off from the upper left side of this band, extending towards the center of the page.

1. ΠΝΙΞΙΜΟ ΣΕ ΡΗΧΟ ΝΕΡΟ

Στο Χλωρό χαράζει, εγώ σκιαμαχώ. Ένα-δύο (αρχή), ένα-πέντε (αντιπερισπασμός), τέσσερα-τέσσερα (απρόβλεπτο). Αρχίζω να ιδρώνω. Πους απς, κοιλιακοί, βαθιά καθίσματα, έχω ανάψει, που πα' να πει ώρα για σάκο· μια συρραφή πετσιά από παλιές βαλίτσες, στούμπα στα βαριά κουρέλια – ό,τι πρέπει.

Να πετάς λεφτά στις μόντες ενός απογεύματος;

Εδώ που ζω, παντού αυτή η φιλοσοφία: αν δεν έχεις φράγκα, βάλε νου. Τηγάνια με χερούλια από παλιές ξύλινες σκούπες, υδραυλικά –ντουζιέρες, βρύσες– φτιαγμένα όλα από ενωμένα τσίγκινα λούκια, κι ο σάκος μου του μποξ στερεωμένος έξω από το τροχόσπιτο, στα πόδια μιας παλιάς σιδερένιας καρέκλας. Έκανα και κάτι επισκευές τον τελευταίο καιρό, μιας κι ο σεισμός μάς γκρέμισε πριν ένα μήνα.

Τσαντίρι και σπίτι μαζί. Ζω με τη μάνα μου εδώ, χρόνια πολλά. Εγώ στο τροχόσπιτο που είναι –ας το πούμε– το δωμάτιό μου κι η κυρα-Θοδώρα παραδίπλα στο λυόμενο, που 'ναι ένας μονός χώρος με κρεβάτι και μια μικρή κουζινούλα πετρογκάζ. Για καμπινέ και ντους, αυτοσχεδιάζουμε.

Ζούμε στην Άκρα, λίγο έξω απ' το χωριό. Ξεροκάμπι η πε-

ριοχή, Χλωρό το χωριό. Βολεύει για τα πρόβατα· έξω απ' το μαντρί, βοσκοτόπι.

Σαράντα τρία κεφάλια γερμανικά έχουμε, μόνο για μαλλί και γάλα. Καλύτερα έτσι, δε σου πάει η καρδιά να τα σκοτώσεις. Μαλλί και γάλα, καλύτερα. Κρέας σταμάτησα να τρώω απ' τα δεκάξι – πέντε χρόνια τώρα. Πώς αλλιώς; Τα βοσκάς, τ' αρμέγεις, τα ποτίζεις – κάθε μέρα. Η μυρωδιά τους, μυρωδιά σου. Να φας τη σάρκα σου;

Δυνατό ντιρέκτ στο σάκο κι ανασαίνω βαριά. Λέω φτάνει για σήμερα και η αφίσα του ΜακΓκρέγκορ απέναντί μου συμφωνεί. Κάπως έτσι ξεκινάει πάντα η μέρα, μια ωρίτσα γυμναστική και σάκο, μετά τα υπόλοιπα.

Πλένω τα μούτρα μου στη βρυσούλα της αυλής, σκουπίζομαι και μπαίνω στο λυόμενο· η μάνα μου κοιμάται ακόμα.

Την αφήνω πάντα να ξυπνάει μόνη της, μεσημεράκι. «Δεν είσαι τεμπέλα», της λέω καμιά φορά, όταν την πιάνουν τα παράπονα. Είναι τα φάρμακα.

Δύο αβγά στο τηγάνι, σ' ένα μουσκεμένο ψωμί λίγη ζάχαρη. Μέχρι το μεσημέρι που θα ξαναμαγειρέψω.

Ντύνομαι στα μαύρα-μαύρα-μαύρα –πάντα– και παίρνω τ' απαραίτητα· μπιθρί με καμιά εικοσαριά ετερόκλητα άλμπουμ και ό,τι διαβάζω αυτό τον καιρό. Για σήμερα είναι το *Περί ελευθερίας*, Τζον Στιούαρτ Μιλ, για το οποίο ο βετεράνος δάσκαλος που μου το δάνεισε μου 'πε, λίγο πολύ, ότι θα μου ανοίξει δεύτερη κωλοτρυπίδα.

Ψιλομαλακία μου φαίνεται ως τώρα. Απ' τα βιβλία που διαβάζεις και σκέφτεσαι ότι τις ιδέες τους μπορεί να τις πει ο καθένας, απλώς ο μπαρμπα-Μιλ, όπως και πολλοί άλλοι φιλόσοφοι, τα δίνει όλα σε καλό πακέτο, έτσι που να ψαρώνεις.

Μπορεί όμως να κάνω και λάθος. Τι ξέρω εγώ, άλλωστε; Το λύκειο καλά καλά δεν έχω βγάλει.

Μπαίνω στο μαντρί και τα ζώα μου με υποδέχονται, όπως πάντα, με χαρές. Ο Νίτσε και ο Φουκώ, τα δυο μεγάλα γκριζα τσοπανόσκυλά μου, πηδάνε πάνω μου για να με γλείψουν.

«Πώς κάνετε έτσι, βρε μαλάκες, κάθε μέρα με βλέπετε», τους χαϊδεύω τα μουσούδια και τους βάζω τροφή σ' ένα πλαστικό τάσι πιο πέρα.

Συνεχίζω με τις μεγάλες ταΐστρες, όπου βάζω το τριφύλλι κι ένα μείγμα από δημητριακά. Τα πρόβατα τρέφονται κατά βάση από τη βόσκηση, μαζί όμως χρειάζονται και μια επιπλέον αγοραστή τροφή για συμπλήρωμα.

Βάζω τροφή-νερό και στα υπόλοιπα ζώα, δηλαδή στις κόττες, στα γατιά και στις δύο χήνες που περιφέρονται πάντα ζευγάρι στο μαντρί, σαν αργόσχολα μπαρμπάδια στη σύνταξη.

Φτάνει η ώρα για το άρμεγμα κι ευτυχώς το μηχάνημα, μετά από τρεις επισκευές, βαστάει ακόμα. Ξεκινάω πρώτα με τις προβατίνες που τσινάν πιο πολύ, γιατί, όπως λέει κι ένας μεγάλος φιλόσοφος –ένας μπεκρής από το διπλανό χωριό–, λύνεις πρώτα τα μεγάλα προβλήματα ή κάτι τέτοιο.

Προβατόβυζα μπαινοβγαίνουν στο χωνί μ' ένα τίμιο, σκαλωτικό ρυθμό, ενώ η άσπρη στάθμη όλο ανεβαίνει. Δοχείο δοχείο, μέχρι που ο κόκκος γίνεται στοίβα. Καλά ώς εδώ.

«Υποκινητικό περιστατικό», τραγουδάω στον εαυτό μου, χωρίς να ξέρω το λόγο, ενώ παρατηρώ τη Μορφούλα, μια από τις μικρές, να 'χει θρονιαστεί χάμω, ντίβα. «Έλα δω, μαρή», της φωνάζω, «έλα δω, μαρή».

Ντίβα η ντίβα.

Πλησιάζω και η μπόχα σχεδόν μου τα δίνει στο χέρι. Ένας

συνδυασμός ψοφίλας και μυρωδιάς πύου που έχει σιτέψει. Σκύβω να δω καλύτερα· μουσούδι και αδένες πρησμένα. Κακή φάση. Την προηγούμενη βδομάδα μου 'χε ψοφήσει άλλη μια, με ακριβώς τα ίδια συμπτώματα.

«Έλα, κοριτσάρα μου», κάνω να τη βοηθήσω να σηκωθεί, μα τζάμπα ο κόπος. Βελάζει και προσπαθεί να με δαγκώσει – ξεκάθαρο ότι πονάει. Πώς σκατά δεν είδα τίποτα χθες;

Στέκομαι, την κοιτάζω. Σε μια ώρα υποτίθεται ότι έρχεται ο γαλατάς, οπότε αποφασίζω να τελειώσω πρώτα με το άρμεγμα – σε αναμμένα κάρβουνα. Τελικά έρχεται με μισή ώρα καθυστέρηση, διότι, απ' όλες τις μέρες, σήμερα έπρεπε ν' αργήσει ο γαμιόλης.

Γίνεται το νταλαβέρι και κλείνω την πόρτα απ' το μαντρί πίσω μου.

«Αλάνια μου, μάλλον δε θα βγείτε για βόλτα σήμερα», λέω στα πρόβατα, κι αυτά δεν απαντάν.

Έπειτα μπαίνω στο λυόμενο για να ξυπνήσω τη μάνα.

«Μάνα».

Στριφογυρίζει.

«Μάνα, ξύπνα λίγο, θέλω να σε ρωτήσω», την ταρακουνάω.

Ανοίγει τελικά τα μάτια, μα είναι ακόμα στη θολούρα του άλλου κόσμου και δεν καταλαβαίνει. Με τα πολλά, στανιάρει.

«Μάνα, θυμάσαι πού έχουμε το τηλέφωνο του Γιάννη του κτηνίατρου;»

«Γιατί, τι έγινε;» ψελλίζει.

«Μια από τις μικρές έχει πρηστεί και δε σηκώνεται. Όπως την προηγούμενη βδομάδα με την άλλη».

«Αμάν...», τώρα συνέρχεται. «Ακόμα αυτό μας έλειπε».

Σηκώνεται και δένει τη ρόμπα της.

Είναι τριάντα οχτώ, αλλά δείχνει πολύ μεγαλύτερη. Μαλλιά άβαφα, κορμί πλαδαρό, μονοκόμματο, μάτια βαθουλωτά και σκοτεινά σαν πηγάδια, λες και γέρασε πρόωρα.

«Αυτόν δεν τον χρωστάμε ακόμα τα προηγούμενα;» ψαχουλεύει κάτι χαρτιά μέσα σ' ένα χαρτόκουτο, δίπλα απ' το βωμό με τα ξόανα και τα κεριά.

«Ε, και τι να κάνουμε;» λέω, εννοώντας ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα.

«Αυτό είναι», μου δείχνει ένα τεφτέρι, φύλλο φτερό. «Πετρίδης Ιωάννης, Κτηνίατρος. Άμα τον πάρεις τώρα, θα είναι στο γραφείο. Πες τον να έρθει, σήμερα όμως».

«Ξέρω τι θα πω, μάνα. Λες να κάτσουμε να το λιβανίσουμε καμιά βδομάδα;»

Βγαίνω έξω, ξυπνάει κι ο ήλιος.

Κάνω να τον πάρω από το κινητό, αλλά μια χαμούρα μου λέει κάτι για λεπτά που έληξαν. Βρίζω την τύχη μου, βάζω το πακετάκι με την τοκογλυφιά τρία ευρώ και ξαναπροσπαθώ.

Αυτή τη φορά είναι η φωνή μιας άλλης χαμούρας. «Κτηνιατρείο Πετρίδη, παρακαλώ».

«Ναι, καλημέρα σας», προσπαθώ να κάνω λεία τη φωνή μου. «Από το Χλωρό παίρνω τηλέφωνο. Παρουσιάστηκε ένα πρόβλημα με τα πρόβατά μου. Είναι ο κύριος Πετρίδης εκεί;»

«Με τα πρόβατά σας, είπατε;»

«Ναι, με τα πρόβατά μου. Είναι εκεί ο Πετρίδης;»

«Δώστε μου ένα όνομα, παρακαλώ», η φωνή της επιτηδευμένα μονότονη, άγουρη. Γύρω στα είκοσι πέντε την κάνω.

«Βαρούχης Αργύρης. Με ξέρει ο γιατρός, έχει ξανάρθει».

«Περιμένετε ένα λεπτό στη γραμμή».

«Περιμένω».

Με βάζει στην αναμονή, μ' ένα κομμάτι κλασικής μουσικής με βιολί να παίζει από πίσω – μάλλον Βιβάλντι. Αυτοί οι Νεο-Καντιλιώτες και η ανάγκη τους να το παίζουνε κλασάτοι δε σταματά ποτέ να μ' εκπλήσσει. Νέα Καντίλα, πώς λέμε το κεφαλοχώρι της περιοχής. Πώς λέμε ένα μάτσο γιδόβλαχοι που λίγδωσε τ' άντερό τους από τον τουρισμό και τώρα την έχουν δει μπουρζουάδες.

«Ναι, ακούτε;» βγαίνει ξανά στη γραμμή.

«Αμέ, τα πάντα κάνω».

«Ορίστε;»

«Σας ακούω, λέω. Μπορεί να μου μιλήσει ο γιατρός;»

«Εεε... ο γιατρός δεν έχει έρθει ακόμα, αφήστε μου ένα μήνυμα και θα επικοινωνήσει μαζί σας όταν μπορέσει». Η φωνή της ψιλοτρέμει. Κακή ψεύτρα.

«Δε μου λες, Αναστασία μου [παράσιτα]».

«Δεν κατάλαβα».

«Ρώτησα [παράσιτα], ξέρεις ποιος είναι;»

«Δεν καταλαβαίνω τι με ρωτάτε. Και δε με λένε Αναστασία».

«Δώσε μου το γιατρό, αγάπη μου, ξέρω ότι είναι μέσα».

«Κυρίε μου, σας είπα, δεν έχει έρθει ακόμα ο γιατρός. Θα σας πάρει αυτός όταν δει το μήνυμά σας».

Στη φωνή της ακούω έναν αμυδρό φόβο, οπότε γκαζώνω.

«Άκου δω, αγλάδω, ξέρω πού μένεις. Δώσε μου τώρα το γιατρό, γιατί θα 'ρθω αποκεί. Πες του Πετρίδη, ξέρω τι του χρωστάμε. Άμα θέλει να τα πάρει, ας έρθει στο τηλέφωνο».

Σιωπή για λίγο, μετά ακούγεται ένα κλικ και αρχίζει πάλι η κονσέρβα με το βιολί. Τώρα κάτι κάνουμε.

«Είσαι με τα καλά σου, ρε μαλάκα;» μια αντρική φωνή αυτή τη φορά. Ο Πετρίδης.

«Καθόλου, Γιαννάκο μου, το ξέρεις αυτό».

«Πώς την έχεις δει τη δουλειά, ρε φίλε; Να παίρνεις πρωί πρωί και να κάνεις τη Μαρία να κλαίει; Πώς την έχεις δει;» Προσπαθεί να το παίξει νευριασμένος, αλλά ζορίζεται.

«Την έχω δει ότι τα πρόβατά μου έχουν αρχίσει να ψοφάν κι εσύ με καυλαντίζεις. Έτσι κάνουν τα ξαδέρφια, ρε Γιάννο;» Είμαστε τρίτο-τέταρτα ξαδέρφια, ούτε θυμάμαι από πού, αλλά του το χτυπάω όποτε θέλω να τον εκβιάσω συναισθηματικά. «Δηλαδή τι περιμένεις να κάνουμε; Λες και δεν ξέρεις την κατάσταση».

«Ρε Αργύρη, εγώ την ξέρω την κατάστασή σου, βρε αγόρι μου. Εσύ την ξέρεις τη δική μου; Η άλλη περιμένει δεύτερο παιδί. Δε με παίρνει γι' άλλα βερεσέ».

«Δε ζητάω ζητιανιά, ρε Γιάννο. Θα σ' τα πληρώσω».

«Άσε, ρε Αργύρη, τα σάπια. Είπαμε να κάνουμε ένα ψυχικό, αλλά εσύ το ξεφτίλισες. Και δεν το λέω επειδή βαριέμαι να 'ρθω. Δεν το λέω επειδή βαριέμαι. Τα φάρμακα όμως; Τα εμβόλια; Τζάμπα είναι αυτά, νομίζεις; Την προηγούμενη φορά από την τσέπη μου τα έβαλα».

«Δε σου λέω να βάλεις τίποτα από την τσέπη σου, ρε Γιάννο. Να σώσεις τη φάση έλα. Γιατί μετά... Πριν κάτι μέρες ψόφησε μια, πάλι πρησμένη».

«Πρησμένη; Πού;» Ένα μικρό ενδιαφέρον στη φωνή του.

«Στο στόμα, στο λαιμό και στους αδένες. Δεν μπορεί να σηκωθεί».

«Μάλιστα, κατάλαβα».

«Τι λες να είναι;»

«Έτσι όπως το περιγράφεις, για κολεοπτερίωση μου κάνει. Έχει πέσει επιδημία φέτος σ' όλη την περιοχή».

«Κολεοπτερίαση; Σοβαρά τώρα, έτσι λένε την αρρώστια;»
«Όπως τ' ακούς».

«Τι είναι δηλαδή αυτό;»

«Ένα βακτήριο που χτυπάει τα πνευμόνια. Αν μιλάμε για το ίδιο πράγμα, θέλει αντιβίωση».

«Μάλιστα. Και το μαλλί;»

«Πρώτα μου δίνεις διακόσια για να πάρει μπρος το μηχάνημα. Απ' τα χρωστούμενα. Μετά βλέπουμε».

«Διακόσια; Μήπως να ξυρίσω και τον κύκλο μου;»

«Λοιπόν, σε κλείνω τώρα γιατί μόλις μου φέραν ένα κανίς με κρίσεις άγχους».

«Εντάξει. Εντάξει, ρε βδέλλα. Διακόσια. Ό,τι πεις».

«Ωραία».

«Θα σε περιμένω», ξεφυσάω.

«Α, κάτι τελευταίο πριν κλείσεις. Ποιος είναι αυτός ο Τσάγος, που μου έλεγε η Μαρία ότι τη ρωτούσες πριν;»

«Ο μπαμπάς σας».

Και του το κλείνω.

«Θα έρθει;» ρωτάει η μάνα μου.

«Θα έρθει. Πέσε κοιμήσου».

«Θα πέσω, θα πέσω», η φωνή της έχει ήδη σβήσει.

Δεν της λέω πού πρόκειται να πάω, γιατί ξέρω πώς θ' αντιδράσει. No bueno. Την αφήνω να κοιμάται.

Κλείνω την πόρτα απ' το λυόμενο και βγαίνω στη μέρα. Κάνα χιλιόμετρο είναι μέχρι το χωριό.

Ήλιος και ουρανός, φτιαγμένοι σήμερα, μοιράζουν ζωντάνια, ενώ όλα γύρω γουστάρουν τη φάση· τα πουλιά μουρμου-

ράν, τα πλατάνια τεντώνονται και το νερό κυλά, φαντάζομαι, δροσερό. Να κάτι που δε μισώ σ' αυτό το χωριό.

Μπορεί ν' ακούγεται κοινότοπο, αλλά αυτή η ομορφιά σε ηρεμεί. Ίσως όχι με τον τρόπο που λεν οι ποιητές –κάτι Ελύτηδες το 'χουν παραγαμήσει με την προσωποποίηση της φύσης–, μα μ' ένα τρόπο υπαρξιακό. Στέκεσαι, κοιτάς γύρω σου τα όλα να υπάρχουν και λες, *μόνο εμένα απασχολούν οι σκοτούρες μου. Κι αν μια μέρα σταματήσω να ζω, όλα γύρω θα συνεχίσουν να υπάρχουν*. Κι αυτή η σκέψη δε σε κάνει να νιώθεις μοναξιά, αλλά σε απελευθερώνει. Μια κουκίδα στο άπειρο, σκέφτεσαι.

«Καλημέρα, Αργύρη».

(Και μετά έρχονται οι άνθρωποι και σ' το γαμάν).

«Καλημέρα, μπαρμπα-Δημητρώ», λέω στο μπαρμπαδί που έρχεται απ' την αντίθετη. Φάτσα ρυτιδιασμένη και κουτοπόνηρη.

«Πού πας;» ρωτάει, κι η φωνή του στάζει περιέργεια.

«Πά' να μαζέψω βατράχια», του λέω, «για πίτα», κι επιταχύνω το βήμα μου. Πριν προλάβει να ξαναμιλήσει, έχω ήδη απομακρυνθεί.

Οι άνθρωποι σ' αυτό το χωριό μοιάζουν να 'χουν βγει όλοι από το ίδιο καλούπι. Αργόσχολοι, βήμα νωθρό και απλωμένο, βλέμμα χαμένο κι η απορία στο στόμα, «Πού πας;» «Τίνος παιδί είσαι;» «Τι κάνει η μάνα σου;»

Ν' ασχολιόντουσαν άραγε ποτέ με τίποτ' άλλο πέρα απ' το κουτσομπολιό; Παλιά, απ' όσο μπορώ να θυμηθώ κι απ' ό,τι μου λέει η μάνα, στο χωριό βάζανε καπνά, καλή παραγωγή. Μετά όμως ήρθε η «ανάπτυξη», οι επιδοτήσεις, οι λαμογιές και σιγά σιγά το πνίξιμο σε ρηχό νερό. Ή ίσως πάλι να ήταν πάντοτε σκατένια τα πράματα. Ποιος ξέρει.

Σε λίγο μπαίνω στο χωριό, προσπερνάω τα πρώτα σπίτια. Να, εδώ μένει ένας μπεκρής, που πότε πότε δέρνει τη γυναίκα του. Κανείς από τους γύρω δεν ακούει τίποτα, κανείς δε μιλάει. Πιο πέρα μένει ο Σταύρος, συμμαθητής απ' το δημοτικό, συνομήλικος, η κρυφή του χωριού.

Κάποτε, στην έκτη τάξη, πήγε να μου πιάσει τον πούτσο στις τουαλέτες του σχολείου κι εγώ του έσπασα τα δύο μπροστινά δόντια με κάτι μπουκέτα. Ήρθε η μάνα του στο σπίτι μας μετά (μέναμε μέσα στο χωριό εκείνη την εποχή) και άρχισε τις υστερίες, «Θα σας κάνω, θα σας ράνω, μήνυση-μήνυση-μήνυση, και τα λεφτά, και οι πορσελάνες, και τα δόντια, και μπλα μπλα μπλα». Τελικά, δεν έκανε μήνυση ούτε και πήρε φράγκο.

Δεν είχα πει σε κανέναν τότε το λόγο που βάρεσα τον Σταύρο. Ίσως γιατί ντράπηκα, ίσως γιατί δεν ήθελα να τον προδώσω. Τώρα που το ξανασκέφτομαι, μάλλον υπερέβαλα. Μια γονατιά στο στομάχι θα ήταν αρκετή.

Κεντρική πλατεία. Κάτι γριές μαζεμένες σ' ένα χαμηλό μπαλκόνι με κοιτάν με το γνωστό τους τρόπο. Τους στέλνω ένα σβουριχτό φιλάκι και κείνες τραβάν το βλέμμα αμήχανες. Πιο 'κει, το σχολείο, τα δύο καφενεία του χωριού, άδεια αυτή την ώρα, και αριστερά το τσαρδί του θεού τους. Αυτός ο τελευταίος δε μ' έχει βοηθήσει ποτέ, οπότε γάμησέ τον. Δεν τον ενοχλώ και δε μ' ενοχλεί.

Λίγο μετά την εκκλησία, το χαμόσπιτο του παππού μου. Πλησιάζω. Τα παντζούρια κλειστά, αλλά από μέσα ακούγεται ο δυνατός ήχος της τηλεόρασης.

«Παππού», χτυπάω την πόρτα.

Από μέσα δεν ακούγεται κίνηση κι έτσι χτυπάω πιο δυνατά. Πάλι τίποτα. Σπρώχνω το χερούλι, ανοίγω την πόρτα κι αμέ-

σως με χτυπάει η αναγουλιαστική μυρωδιά του σκοτεινού δι-αδρόμου· κατρουλίλα, φαρμακίλα και κάτι ξεχασμένα –ποιος ξέρει από πότε– σκουπίδια.

«Ε, παππού», φωνάζω.

Τότε μόνο ακούω τις σούστες του ξεχαρβαλωμένου ντιβα-νιού να τρίζουν και κάτι παντόφλες να σέρνονται. Παππούς στην πόρτα.

«Καλημέρα», του λέω.

Μούγκα ο παππούς. Μόνο με κοιτάει μ' αυτά τα μάτια, που άμα τους χαμηλώσεις λίγο ακόμα τα βλέφαρα, θα βλέπεις μόνο ασπράδι. Ερείπιο κανονικό. Φοράει μια κατατρυπημένη φανέλα κι ένα άσπρο σώβρακο με μια μεγάλη κίτρινη κηλίδα.

Κοντεύει τα ογδόντα, μα δέκα χρόνια τώρα, που πέθανε η γιαγιά, αφέθηκε τελείως. Ώρες ολόκληρες αμίλητος στο καφε-νείο, να πίνει τσίπουρα απ' το πρωί και να καπνίζει τα Καρέλια του, το ένα πίσω απ' τ' άλλο. Ότι ζει ακόμα, το λες και θαύμα.

«Πώς είσαι;» τον ρωτάω.

Εκείνος μου κάνει νόημα να πάω μαζί του στο σαλόνι. Ακο-λουθώ, ενώ με υποδέχεται η γνώριμη δροσιά του χαμηλού δωματίου.

Τα πρώτα χρόνια μου τα πέρασα σ' αυτό σπίτι. Παππούς, γιαγιά, μάνα, εγώ. Δε λέω, καυγάδες είχαμε, ειδικά όταν η μάνα ήταν σε φάση, όμως το πράμα τσουλάγε καλά μέχρι που έφτα-σα τα δώδεκα. Τότε –θα 'χε δε θα 'χε χρόνο που πέθανε η για-γιά–, με πήρε η μάνα μου και φύγαμε. Για λίγους μήνες μείναμε σε μια θεία που δε μας γούσταρε στα πόδια της κι έπειτα, με κάτι δανεικά κι αγύριστα, φτιάξαμε το κτήμα. Όσο κι αν τους πίεσα, δε μου είπαν ποτέ το λόγο που φύγαμε. Βούδες.

Βούδας τώρα κι αυτός, να κάθεται απέναντί μου. Φώτα

σβηστά, παντζούρια κλειστά κι η τηλεόραση να δείχνει τον Τίτο Θελώνιο, που πουλάει πάλι τις τρέλες του· δικέφαλες μαϊμούδες, συνωμοσίες κατά των Ελ από τρανσέξουαλ ψαράνθρωπους και η παντοτινή ελληνικότητα της Μακεδονίας.

«Ποιοι νομίζετε πως έκρυσαν το σχέδιο των Ελοχίμ;» λέει τώρα ο Τίτος, ενώ κουνάει τα χέρια πέρα δώθε. «Αντιμετωπίζουμε μια παγκόσμια... παγκόσμια...»

«Καιρό έχουμε να τα πούμε, ε;» του λέω.

Εκείνος συνεχίζει να με κοιτάει μ' αυτό το θάνατο που 'χει για φάτσα. Αν δεν τον ήξερα, θα έλεγα ότι με μισεί.

«Είμαι έτοιμος για τα πάντα», ωρύεται ο Τίτος. «Στεκόμαστε μπροστά στις τελευταίες μέρες. Στεκόμαστε απέναντί τους με δόντια που τρίζουν. Αυτή είναι η δύναμή μας. Αυτός ο δεσμός μας», τώρα έχει σηκωθεί και χαιρετάει στρατιωτικά.

«Λεφτά θες;» πετάει σε κάποια φάση ο γέρος.

«Ρε παππού, λες μόνο γι' αυτό να ήρθα;»

Χωρίς να το καταλάβω, το πόδι μου έχει αρχίσει να παίζει ένα αόρατο διπέταλο.

«Λεφτά θες;» ξαναλέει.

«Η δύναμη. Και το χρέος. Και η δύναμη...»

«Χρωστάμε κάτι ψιλά στον κτηνίατρο», ξεροκαταπίνω. «Πρέπει να 'ρθει γιατί αρρώστησε μια από τις μικρές. Άμα αρχίσουν ν' αρρωσταίνουν και τα υπόλοιπα, την κάτσαμε».

«Πόσα θες;»

«Ε, κοίταξε...», κάνω ότι το σκέφτομαι, «μου 'πε διακόσια θέλει για να έρθει. Είναι και τα χρωστούμενα».

Με κοιτάζει, ασάλευτος, για λίγο, έπειτα σηκώνεται αργά αργά και μπαίνει στο άλλο δωμάτιο. Ακούω τον ήχο μιας ντουλάπας που ανοίγει.

«Κρέμα», φωνάζει τώρα ο Τίτος, που κρατάει ένα γκρίζο βαζάκι, «η λύση για όλα σας τα προβλήματα· ρυτίδες, ραγάδες, γήρας...»

Ξαναμπαίνει στο σαλόνι, με μια χούφτα πεννητάευρα στο χέρι. Μου τα δίνει και, με μια γρήγορη ματιά, βλέπω ότι είναι τριακόσια ευρώ.

«Παππού, δε χρειάζεται...» Πριν προλάβω να τελειώσω τη φράση μου, πιάνει τη χούφτα μου και τη σπρώχνει στην κοιλιά μου, σα να λέει, *κράτα τα, μη λες πολλά*.

«Ευχαριστώ», του λέω, «μας σώζεις».

Κάνει μια χειρονομία του τύπου, *κόψε τις μαλακίες*, παίρνει μια βαθιά ανάσα που καταλήγει σ' ένα σιχαμένο τσιγαρόβηχα, κι έπειτα σωριάζεται ξανά στο ντιβάνι.

«Είσαι καλά;» τον ρωτάω. «Να σου φέρω κάνα νερό;»

Σκουπίζει τα φλέματα με την παλάμη του και με καρφώνει πάλι με τα μάτια. «Τίποτα δε θέλω 'γω. Από κανέναν».

Πάντα φαρμάκι.

«Αιμορροΐδες, λουμπάγκο, νοητική καθυστέρηση...»

«Κοίτα, παππού, ξέρω ότι δε βρισκόμαστε τόσο συχνά. Δε σημαίνει ότι δε νοιάζομαι».

«Α, νοιάζεσαι. Φχαριστώ», λέει σα να φτύνει.

«Λάθος απόψεις, αθεΐα, ηθικοί κώδικες...»

Σκατόγερε, λέω μέσα μου. Θεε να με γεμίσεις πάλι μ' ενοχές.
«Δεν είναι ότι κι εσύ βοηθάς», του λέω.

«Α, δε βοηθάω», δείχνει με τα μάτια του τα πεννητάευρα.

«Η λύση για όλα σας τα προβλήματα. Και γι' αυτά που θα έρθουν».

«Δεν εννοώ αυτή τη βοήθεια. Δε χρειάζεται μόνο λεφτά ο άνθρωπος».

«Και τι χρειάζεται;»

«Ξέρεις τι χρειάζεται». Αυτή τη φορά, τον καρφώνω εγώ με τα μάτια, μέχρι που αποστρέφει το βλέμμα.

Στην τηλεόραση ο Τίτος αλείφει με κρέμα τη μούρη του.

«Η άλλη η τρελή τι κάνει; Νεράιδες ψάχνει ακόμα;» λέει μετά από λίγο.

Πώς μιλάς έτσι για την κόρη σου, βρε μαλάκα, θέλω να του πω. Ποτέ σου δεν της στάθηκες σαν πατέρας.

«Είναι καλά τώρα, μια χαρά είναι!».

«Καλά».

Καθόμαστε κάμποση ώρα, αμίλητοι, να κοιτάμε την τηλεόραση, μέχρι που η σιωπή γίνεται ανυπόφορη.

«Λοιπόν», σηκώνομαι απ' το ντιβάνι, «εγώ θα φύγω τώρα. Έχω να βρω και το γιατρό. Και πάλι ευχαριστώ».

«Καλά».

«Αν χρειαστείς τίποτα, πάρε με στο κινητό», λέω, σαν από συνήθεια, καθώς πάω προς την πόρτα.

«Καλά», ξαναλέει αυτός, με γυρισμένη την πλάτη.

«Κρέμα. Η λύση για όλα σας τα προβλήματα», λέει ο Τίτος στην τηλεόραση.

«Άμα πεθάνω πριν από σένα, θέλω σκληρό ζαχαρωτό αντί για μάρμαρο. Ξέρεις, στο μνήμα. Και χύμα ζαχαροπλαστική, τριμμένο μπισκότο, καραμελωμένη ζάχαρη...»

Αυτός είναι ο φίλος μου ο Κοσμάς, φιλοακουσμένος. Τον ξέρω από τα προνήπια κι είμαστε φίλοι, πάνω κάτω από τότε. Όταν ήταν μικρός, όλοι νομίζανε ότι δε στρόφαρε πολύ, γιατί έκανε φουλ ορθογραφικά και μιλούσε όπως να 'ναι. Αντί να πει

τυρόπιτα, για παράδειγμα, έλεγε πορότα· αντί να πει σχολείο, έλεγε λιλίο, και δε συμμαζεύεται.

Όχι ότι δε στρόφαρε –κάθε άλλο–, απλά είχε δυσλεξία. Αυτό όμως δεν το καταλάβαιναν οι γονείς του ούτε οι δάσκαλοι, που δεν ξέρανε καλά καλά ότι υπάρχει κάτι που λέγεται δυσλεξία. Το μάθανε αργότερα, όταν ο Κοσμάς ήταν να πάει Γυμνάσιο. Μέχρι τότε, τ' άλλα παιδιά τον είχανε στο δούλεμα. «Λαλημέλα, Γκασμά», του λέγανε κάθε πρωί, κι ο κακομοίρης ανέβαινε σφαίρα τις σκάλες, να πάει να κάτσει μόνος του στην τάξη.

Ε, λοιπόν, τα μικρά παιδιά μπορούν να γίνουν μεγάλα μουνόπανα όταν το θέλουν, κι επειδή είχα φάει κι εγώ στη μάπα τη μουνοπανιά τους, ήμουν ο μόνος που του έκανε παρέα. Ήμασταν ο γκασμάς κι ο εξώγαμος, αχτύπητο δίδυμο.

Ύστερα ο Κοσμάς πέρασε τη φάση του μουγκού. Ζήτημα άμα του έπαιρνες μια δυο κουβέντες όλη μέρα. Ήταν σε φάση, *κοροϊδεύετε το πώς μιλάω; Ε, κι εγώ δε θα μιλάω*. Έπειτα, όμως, έστρωσε. Άρχισε σιγά σιγά να μιλάει σωστά, μπήκε στο λύκειο που, σε αντίθεση με μένα, κατάφερε να το βγάλει. Μέχρι και σε σχολή πέρασε, στη Θεσσαλονίκη, Θεολογία. Στην αρχή, απ' ό,τι έλεγε, περνούσε κάνα μάθημα, τώρα τελευταία όμως νομίζω ότι το 'χει γαμήσει λίγο.

Ρουφάει τώρα δύο τζούρες απ' την μπουρούχα του και αρχίζει τα κουλά.

«Και πού θα βρω τα λεφτά, βρε μαλάκα, να σε θάψω;» του λέω. «Και με χώμα ζαχαροπλαστικής κιόλας; Ποιος είμαι, ο Γουίλι Γουόνκα;»

Το σκέφτεται λίγο και μετά βάζει τα γέλια. Αρχίζω κι εγώ τα χάχανα, αλλά είναι ψιλοψεύτικα, γιατί σκέφτομαι ακόμα τον κτηνίατρο απ' το μεσημέρι.

«Γιατί, ρε; Είναι καλή ιδέα, αν το σκεφτείς», τραβάει μια παχιά. «Θα έρχονται τ' αδέσποτα να γλείφουν τα ζαχαρωτά. Θα μου κάνουν παρέα».

Ο Κοσμάς μιλάει πλέον μ' έναν αργό, προσεκτικό τρόπο, θέλοντας να τονίζει όπως πρέπει την κάθε συλλαβή, κι αυτό τον κάνει ν' ακούγεται κάπως παράξενος.

«Δεν κάνει να τρώνε γλυκά τα σκυλιά, ρε», του λέω.

Το σκέφτεται λίγο. «Εμάς ο Τζακ παλιά έτρωγε Μερέντα».

«Γι' αυτό ψόφησε».

«Όλο μαλακίες...» Σηκώνεται και δυναμώνει την ένταση του ανεμιστήρα, έπειτα ξαναβουλιάζει στο κρεβάτι δίπλα μου.

«Στο μυαλό μου είσαι», του λέω.

Το τροχόσπιτο, τα καλοκαίρια, είναι κρεματόριο. Έχουμε ιδρώσει κι οι δυο και βρομάμε σαν τα μουλάρια. Κανονικά θ' αράζαμε αυλή, αλλά δεν ψήνομαι να μας δει η μάνα μου να σκάμε μπάφους. Όχι ότι δεν το έχει πάρει πρέφα, βέβαια.

«Δε μου είπες όμως», λέει, «τι έγινε με το πρόβατο;»

«Μεγάλη ιστορία», του παίρνω το τσιγάρο και τραβάω κι εγώ μια τζούρα «Το βρήκα το πρωί για ψόφο. Ήρθε ο κτηνίατρος μετά και λέει, η φάση είναι βακτήριο και πρέπει να δώσουμε και στα υπόλοιπα κάτι αντιβιώσεις γιατί μπορεί να κόλψαν».

«Αλλά τελικά ψόφησε;»

«Όπως είδες...»

«Πωω», σφίγγει τα χείλια, «και τώρα έδωσες και στα υπόλοιπα αντιβίωση;»

«Θα σ' το πω απλά για να το καταλάβεις. Άπατο πηγάδι, σκοτεινό. Με τούβλα μεγάλα σα βαγόνια τρένων και σκοτάδι πιο πηχτό κι από την ίδια τη ζωή».

«Γιατί δεν έδωσες, ρε;»

«Εσύ γιατί λες, ρε Κοσμά; Γιατί δεν έφταναν τα φράγκα. Μικρό κουτί. Μικρό-μικρό-μικρό-μικρό».

«Καλά, και δεν μπορούσες...»

Τι να μπορούσα, ρε Κοσμά; Να 'μαι κανονικός σ' ένα κόσμο σαν κι αυτόν;

«Αφού είναι αρχίδι, ρε», του λέω. «Απ' τη μύγα ξύγκι».

«Μαλάκας ο τύπος», ξύνει σκεφτικός το κεφάλι του, που έχει ήδη αρχίσει να караφλιάζει. «Γιατί δε μου είπες τίποτα πιο νωρίς, ρε; Θα σου έβαζα εγώ λεφτά».

Παίρνω άλλη μια τζούρα και του δίνω το τσιγάρο. «Ποτέ δε ζητάω λεφτά από φίλους, Κοσμά, γιατί μετά παύουν να είναι φίλοι».

«Αρχίδια», λέει με σιγουριά.

Α, ρε Κοσμά, σκέφτομαι. Όλα είναι παζάρι. Όλα ένα παιχνίδι δύναμης.

«Καλά. Άσ' τ' αυτά τώρα», του λέω. «Ψήνεσαι να κάνουμε τίποτα;»

«Σαν τι;»

«Μονόπολη;»

Με κοιτάει, προσπαθώντας ν' αποφασίσει αν του κάνω πλάκα. «Μονόπολη; Δημοτικό είμαστε;»

«Ρέστοι είμαστε. Εγώ, δηλαδή».

«Κερνάω εγώ μπύρες, ρε. Πάμε Καντίλα».

«Γαμώ την Καντίλα σου», του λέω.

«Сyka bliat», μουγκρίζει αυτός.

«Γαμώ τα νεκρά σου».

Παίρνει ένα μαξιλάρι και μου το κοπανάει στη μούρη. Ορμάω κι εγώ από πάνω του, προσπαθώ να του ακινητοποιήσω τα

χέρια, εκείνος κάνει μια προσποίηση και ξεφεύγει. Παλεύουμε για λίγο ακόμα, αλλά σε λίγο σταματάμε γιατί ζεσταινόμαστε.

«Άλλη φορά μπύρα, ρε», του λέω λαχανιασμένος, «δεν είμαι σε φάση. Εσύ μέχρι πότε θα είσαι εδώ;»

Το σκέφτεται. «Μέχρι μεθαύριο».

«Και γιατί δεν κάθεται όλες τις διακοπές; Σεπτέμβρη δεν ξεκινάει η εξεταστική;»

«Ε μωρέ... Ξέρεις. Έχω και κάτι δουλειές», ξύνει τη μύτη του ψιλοαμήχανα.

«Ωπα, τι λέει; Μουνάκι μυρίζομαι...», τον σκουντάω.

«Όχι, ρε», σκάει ένα ντροπαλο-περήφανο χαμόγελο.

Ο Κοσμάς, όχι ότι είναι άσχημο παιδί ή ότι δεν ξέρει να φερθεί, αλλά με τις γυναίκες δεν το 'χει. Δεν το έχουμε συζητήσει ποτέ ανοιχτά, αλλά παίζει και να μην πήδηξε ποτέ, ή μπορεί μόνο καμιά του επαγγέλματος. Μέχρι εκεί.

Τον θυμάμαι στο λύκειο. Ερχόταν καμιά συμμαθήτρια για καυλάντα στην παρέα μας κι εκείνος έπαιζε άμυνα. Ε, έτσι δε γαμάς ούτε με τάμα.

Εγώ, ας πούμε, αν και με μέτρια μόστρα (ένα ογδόντα δύο ύψος, μάτια καφέ, μαλλιά καστανά, ψιλογαμψή μύτη και, πλέον, αρκετά γυμνασμένος), τις είχα τις επιτυχίες μου και στο λύκειο και μετά, στο στρατό, στις εξόδους. Όχι σοβαρές σχέσεις, αλλά, αραιά και πού, τον έβρεχα.

«Πες εδώ στο φιλαράκι σου, ρε», του λέω, «μη μασάς».

«Θα σου πω», λέει, «κάποια άλλη στιγμή όμως. Έχω πράματα να σου πω». Και με κοιτάει μ' ένα μυστήριο σοβαρό ύφος.

Πριν προλάβω να πω κάτι, ακούω απέξω φωνές και γαυγίσματα.

«Βαλ' τις μπαταρίες», του λέω και βγαίνω να δω τι παίζει.